

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Alliantie Financiële Prikkels klimaatadaptatie

Online partnerbijeenkomst
8 oktober 2020

1

Deltaprogramma |
Ruimtelijke Adaptatie

Agenda

- ▶ **Opening en welkom**
- ▶ **Introductie voortgang Werkgroepen**
  - A. Producten, lessen en inzichten uit pilots? (presentatie)
  - B. Welke vragen worden beantwoord, welke staan nog open? (chat)
  - C. Nodig voor afronding en oplevering producten?
  - D. Wat en hoe te delen via kennisinfrastructuur (chat)
- ▶ **Werkgroep Gedragseffectiviteit (toelichting Karin Bongers - namens Behavioural Insights)**
- ▶ **Werkgroep toetsing / monitoring (toelichting Ralph Stuyver -pilot Amsterdam West)**
- ▶ *Korte PAUZE*
- ▶ **Werkgroep Beslisondersteuning (toelichting Simon Troost - pilot Noord-Veluwe)**
- ▶ **Overig**
- ▶ **Afsluiting**

Agenda

- ▶ **Opening en welkom (9.30 - 9.40)**
  - ▶ Korte voorstelronde (naam, pilot, werkgroep)
  - ▶ Recente ontwikkelingen klimaatadaptatie, Deltacongres 12 nov, einde middag; Kennisdag 10 dec
  - ▶ Regionale ontwikkelingen klimaatadaptatie (platform SK, DPRA, STOWA/RIONED)

Agenda

- ▶ **Werkgroep Gedragseffectiviteit (toelichting Karin Bongers - namens Behavioural Insights) (9.45 - 10.15)**
  - A. Producten, lessen en inzichten uit pilots? (presentatie)
  - B. Welke vragen worden beantwoord, welke staan nog open? (chat)
  - C. Nodig voor afronding en oplevering producten?
  - D. Wat en hoe te delen via kennisinfrastructuur (chat)

GEDRAGSAANPAK

FINANCIËLE PRIKKELS VOOR KLIMAATAPDATIEVE MAATREGELEN

08-10-2020

Eva van den Broek, Job Harms, Karin Bongers

Inspire to act
Voor het effectief veranderen van gedrag

b BEHAVIOURAL
INSIGHTS
NEDERLAND

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

GEMEENTE
SON EN BREUGEL

Gemeente
Rucphen

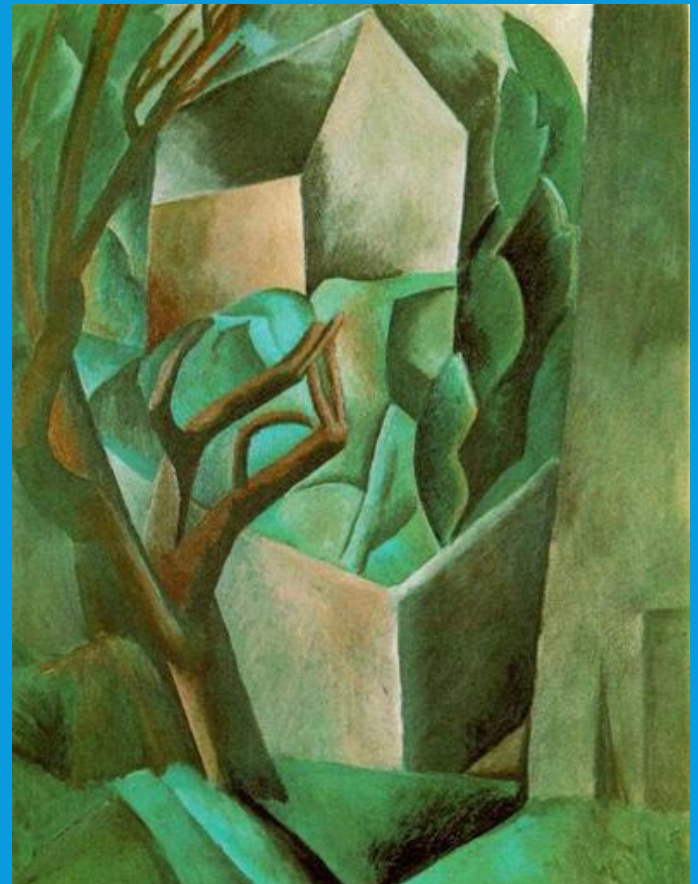
DOEL EN OPZET

Onderzoeksvraag

- Hoe kunnen financiële prikkels voor klimaatadaptief gedrag effectiever worden ingezet?

Aanpak

- Gedragsanalyse
- Veldexperimenten
- Tool

GEDRAGSANALYSE

Onderzoeksvraag

- Wat zijn de belangrijkste drijfveren en obstakels t.a.v. klimaatadaptief gedrag?

Aanpak

- Survey bij burgers uit gemeente Rucphen (N=172)
- Thema's en vragen geïnspireerd op wetenschappelijke literatuur*

Hoofdbevindingen

- Veel burgers in Rucphen zijn niet of beperkt op de hoogte van de financiële prikkels
- Bereidheid tot klimaatadaptieve maatregelen onder burgers in Rucphen is groot

VELDEXPERIMENT SON&BREUGEL

Onderzoeksvraag

Leidt expliciete communicatie en benoemen van sociale normen tot hogere vraag naar subsidie & belastingkorting?

Aanpak

Groep	Aantal
Aanslagbrief	1,482
Aanslagbrief + flyer 1	1,482
Aanslagbrief + flyer 2	1,481
Totaal	4,445

VELDEXPERIMENT SON&BREUGEL

Aanslag

Flyer 1

Flyer 2

Rijndijkstraat 2
Postbus 5100 AA 209
Tulken 5499 - 01481
Telefoon 0499 - 07355
IBAN NL0804012022079
BIC BREUGL33
BTW-nummer 15.02.01.9.02
www.sonenbreugel.nl
e-mail: gemeente@sonenbreugel.nl

belastingjaar	dagtekening
2020	29-02-2020
aanslagnummer	
waardepeldatum	
01-01-2019	

AANSLAGBIJLJET GEMEENTELIJKE BELASTINGEN

betreft	van	tot	grondslag	bedrag
WOZ-beschikking	01-01-2020	31-12-2020	125.000	
OZB eigenaar niet-woning	01-01-2020	31-12-2020	125.000	206,12
Afgekoppeld persiel hemelwater	01-01-2020	31-12-2020	1	-50,00
Rooiheffing eigenaar niet-woning	01-01-2020	31-12-2020	1	50,00

TOTAALBEDRAG VAN DE AANSLAG(EN): € 206,12

VERVALDAG(EN)	
31-03-2020	31-07-2020
30-04-2020	31-08-2020
31-05-2020	30-09-2020
30-06-2020	31-10-2020

Dit bedrag wordt automatisch van uw rekening afgeschreven op de hiernaast vermelde vervaldagen.

Datum: 28 februari 2020

Onderwerp: Korting en subsidie voor afkoppelen regenpijp

Geachte <heer/mevrouw>

U heeft zojuist uw aanslag voor de rioolbelasting ontvangen. Wist u dat deze kosten omlaag kunnen?

U kunt jaarlijks €50 korting krijgen op de gemeentelijke rioolbelasting tot 2029. Bovendien kunt u een eenmalige subsidie van €300 krijgen. Deze korting en subsidie krijgt u als u nu uw regenwaterafvoer afkoppelt van het riool. De eerste 300 bewoners die zich aanmelden, krijgen zelfs dubbele subsidie, dus €600!

Wat moet u doen?

- Kijk op www.sonenbreugel.nl/duurzaamheid en ga meteen aan de slag.
- Voor advies van de watercoach: bel 0499-491 491.

Met vriendelijke groet,

Wethouder Jan Boersma

Datum: 28 februari 2020

Onderwerp: Korting en subsidie voor afkoppelen regenpijp

Geachte <heer, mevrouw>

U heeft zojuist uw aanslag voor de rioolbelasting ontvangen. Wist u dat deze kosten omlaag kunnen?

Wilt u minder betalen?

U kunt jaarlijks €50 korting krijgen op de gemeentelijke rioolbelasting tot 2029. Bovendien kunt u een eenmalige subsidie van €300 krijgen. Deze korting en subsidie krijgt u als u nu uw regenwaterafvoer afkoppelt van het riool. De eerste 300 bewoners die zich aanmelden, krijgen zelfs dubbele subsidie, dus €600!

Uw totale korting kan oplopen tot:

Korting op rioolbelasting: 9 x €50,-	€450,-
Eenmalige subsidie:	€300,-
Eerste 300 aanmeldingen:	€300,-
Totaal:	€1050,-

Doet u ook mee?

Steeds meer Nederlanders hebben al hun regenwaterafvoer afgekoppeld; het is namelijk bij veel woningen goed mogelijk. Hoe meer mensen in uw straat afkoppelen, hoe kleiner de kans op wateroverlast. Omdat we vaker te maken krijgen met hevige neerslag, is het belangrijk dat ook u in actie komt.

Wat moet u doen?

- Kijk op www.sonenbreugel.nl/duurzaamheid en ga gelijk aan de slag.
- Met gratis en vrijblijvend advies van de watercoach is afkoppelen makkelijker dan u denkt: bel vandaag nog 0499-491491.

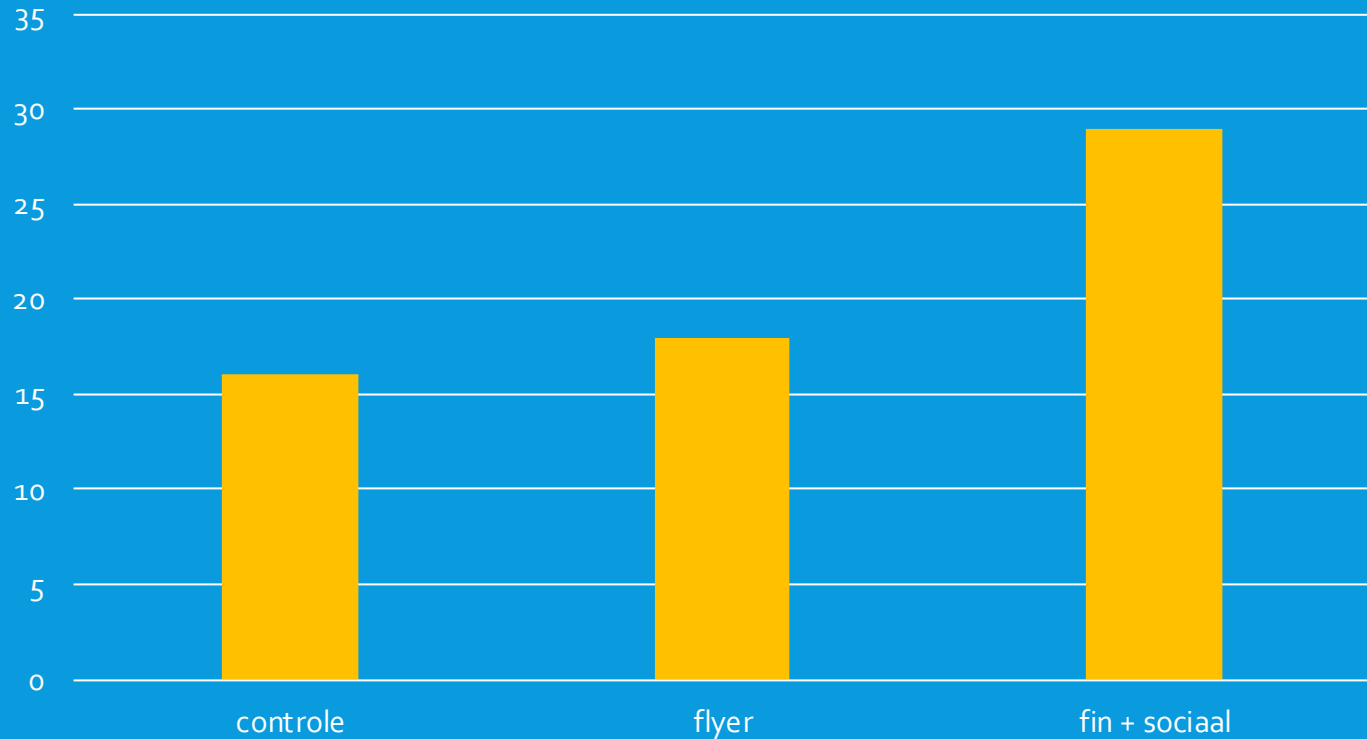
Met vriendelijke groet,

Wethouder Jan Boersma

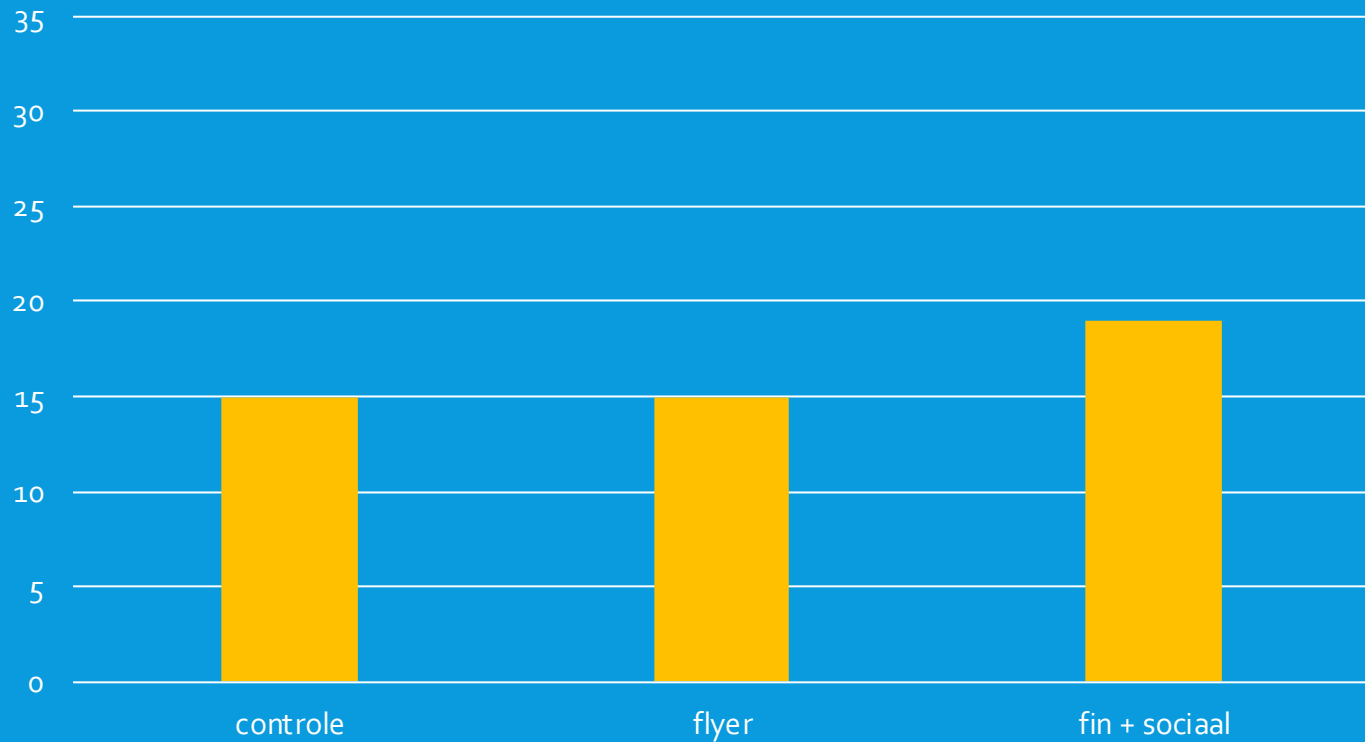
VELDEXPERIMENT SON&BREUGEL

aanvragen
watercoach

VELDEXPERIMENT SON&BREUGEL

aanvragen
subsidies

VELDEXPERIMENT RUCPHEN

Onderzoeksvraag

- Leidt expliciete communicatie en benadrukken gemak tot meer gebruik van subsidies & kortingen?

Aanpak

Groep	Aantal
Controle	671
Flyer I (financieel)	671
Flyer II (financieel + gemak)	671
Totaal	2,013

VELDEXPERIMENT RUCPHEN

Flyer 1

Flyer 2

TEGELS ERUIT PLANTJES ERIN
Gratis plantenpakket t.w.v. €35,-

REGENTON ACTIE
50% korting op een regenton

MELD JE AAN!
en bespaar tot €100,-
z.o.z. voor meer informatie

GEMEENTE RUCPHEN WATERPROOF

TEGELS ERUIT PLANTJES ERIN
Lever minimaal 2 m² aan tegels in en je kunt een plantenpakket t.w.v. €35 euro ophalen bij Jansen Hoveniers.

Tegel ophaalservice (optioneel): 18/19 juni
Ophaaldata plantenpakket: 24 - 26 juni
9:00 - 17:00

MOETELOOS EEN GROENERE TUIN!

TEGEL OPHAAAL SERVICE

MELD JE AAN!

REGENTONACTIE
Kies jouw regenton en krijg 50% korting op de aankooprij bij Wildkamp Rucphen.

Ophaaldata regenton: 20 - 26 juni
zo: 8:30 - 12:30 ma t/m vr: 7:00 - 17:30
m.u.v. zondag 21 juni

www.rucphen.nl/acties

Doe mee en maak jouw tuin waterproof! Meld je voor één of beide acties aan via het digitale aanmeldformulier op bovenstaande link.

LET OP:
AANMELDEN KAN T/M 17 JUNI
AANMELDING VERRUCHT!
ZOLANG DE VOORBAAD STREKT!

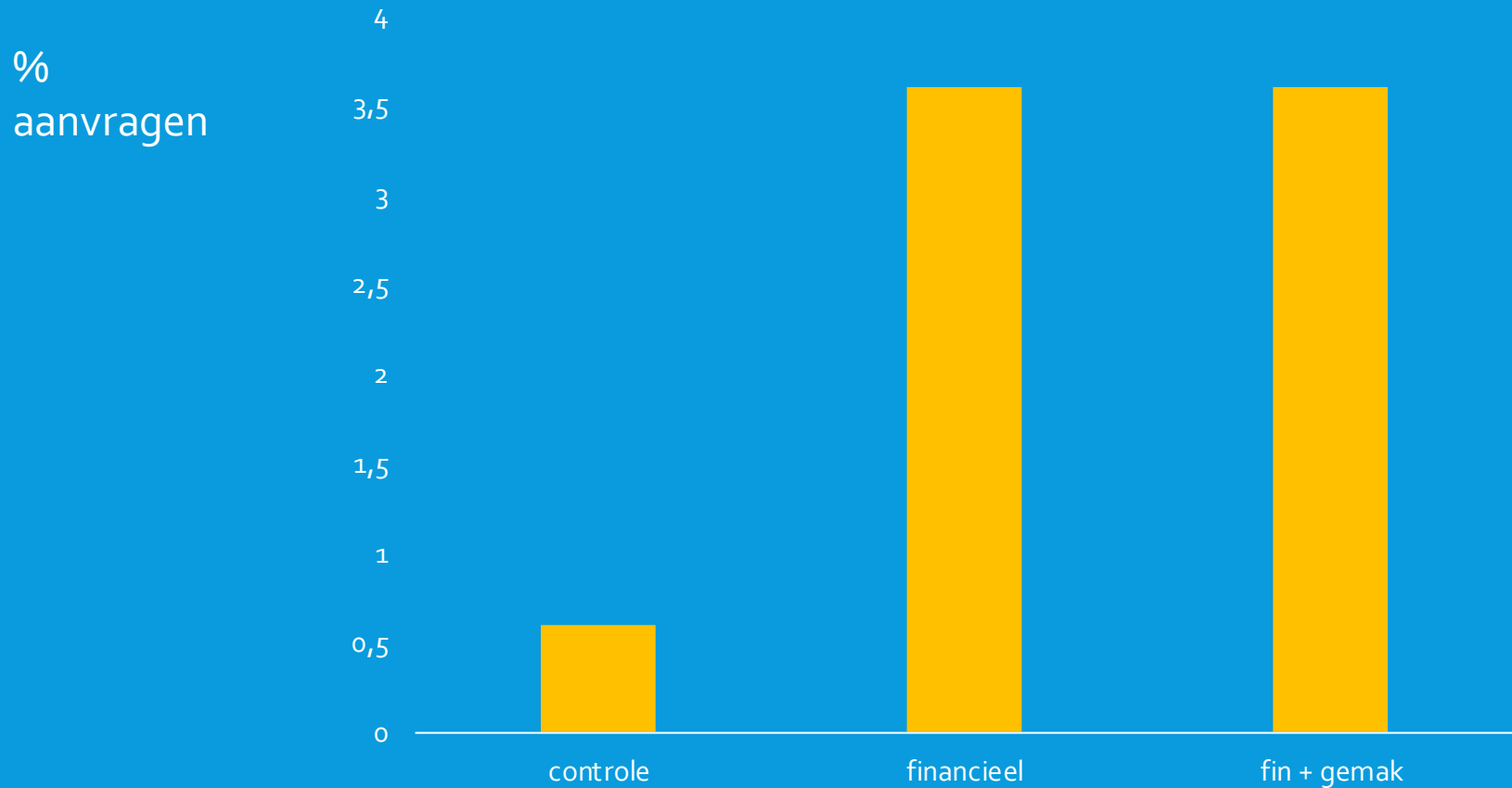
www.rucphen.nl/groenetuin

Doe mee en maak jouw tuin waterproof! Meld je voor één of beide acties aan via het digitale aanmeldformulier op bovenstaande link.

LET OP:
AANMELDEN KAN T/M 17 JUNI
AANMELDING VERRUCHT!
ZOLANG DE VOORBAAD STREKT!

JANSEN HOVENIERS **wildkamp** **Gemeente Rucphen**

VELDEXPERIMENT RUCPHEN

TOOL

- Fase I. Vind je doel
- Fase II. Verken de doelgroep
- Fase III. Verleid je doelgroep
- Fase IV. Volg je doelgroep

- “Motiveer”
- “maak het Makkelijk”
- “maak het Menselijk”
- “kies het Moment”

- (Easy)
- (Attractive)
- (Social)
- (Timely)

<https://gedrag-tool.web.app/>

Financiële Prikkel voor Klimaatadaptieve Maatregelen

◀ Vorige 50% ▶ Volgende

Vind het doel Verken je doelgroep **Verleid de doelgroep** Volg je doelgroep

Maak het Makkelijk

Hoe gemakkelijk iets is (of lijkt) bepaalt voor een belangrijk deel of mensen eraan beginnen.

Kun je doelgroep helpen door kleine stappen te benoemen?

Bijvoorbeeld door de eerste stap te benoemen, of een stappenplan, of een manier om informatie aan te vragen?

Kan de boodschap korter, simpeler of in een ander medium?

Denk aan whatsapp, of een kraampje op de markt, of bied hulp bij het invullen van de belasting

CONCLUSIES

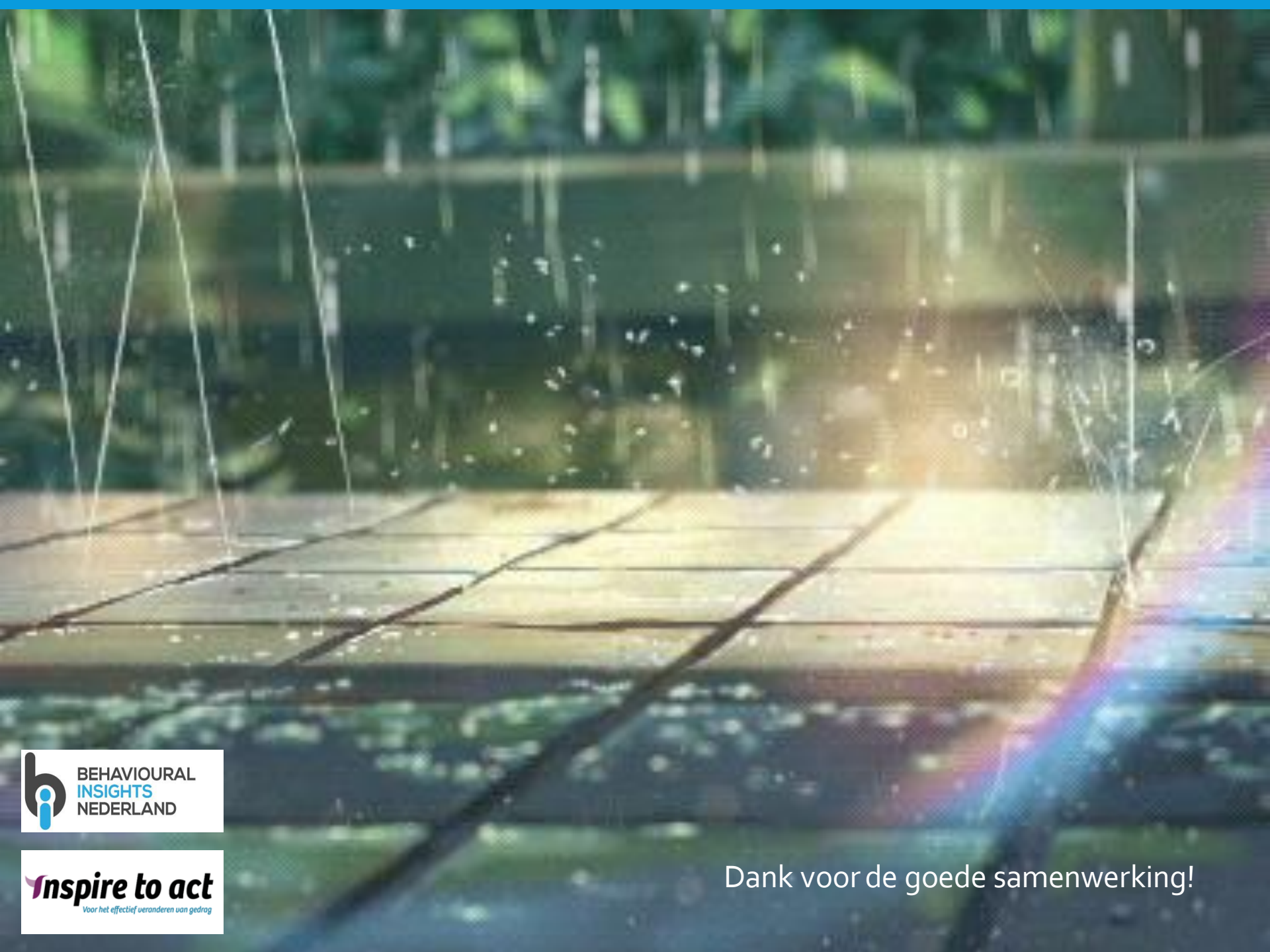
- Expliciete communicatie richting burgers versterkt het effect van financiële prikkels op klimaatadaptief gedrag
- Het *kan* helpen om bij ontwerp van zulke expliciete communicatie gedragsinzichten te verwerken
  - “Devil is in the details”
- Tool kan helpen om in toekomst deze inzichten in vroeg stadium van ontwerp te verwerken

OVERDENKINGEN

- Wat zou de meest kosteneffectieve methode zijn om mensen tot KM aan te zetten?
- Ideale onderzoekopzet:
  - werf gemeentes met interesse;
  - groepen maken obv kenmerken;
  - verdeling van financiële en andere prikkels obv loting
- Kansrijke financiële prikkels:
  - gezamenlijke beloning voor 'wijkproject'
  - Loterij als beloning ipv vast bedrag
  - Onzekerheid wegnemen

Dank voor de goede samenwerking!

Agenda

- ▶ **Werkgroep toetsing / monitoring (toelichting Ralph Stuyver - pilot Amsterdam West) (10.15 - 10.35)**
  - A. Producten, lessen en inzichten uit pilots? (presentatie)
  - B. Welke vragen worden beantwoord, welke staan nog open? (chat)
  - C. Nodig voor afronding en oplevering producten?
  - D. Wat en hoe te delen via kennisinfrastructuur (chat)

oudegrenzen_tuinen kopie

- Minder tuin
- braakliggend
- nullijn tuinen na 1943
- geen tuinen in deze bouwblokken
- Meer tuin

Bebouwing	Sub	'09/'43	2010/2011	2015/2016	2020
		Oud-West	West	West	West
Bebouwing	Zonder groen dak	oorspronkelijk	m2/m2?	m2/m2	m2
	Met groen dak	-	m2/m2?	m2/m2	m2
Onbebouwd terrein					
Tuin/erf	<u>Onbetegeld</u>	oorspronkelijk	m2	m2/m2	m2
	Betegeld	-	m2	m2/m2	m2
Bomen/groen			m2	m2/m2	m2

Stimuleringsregeling en Instrumentenmix Werkregio Noord Veluwe

Werkgroep Beslisondersteuning
Alliantie Financiële Prikkels

29 september 2020

Inleiding

- ▶ Gemaakte afwegingen bij de stimuleringsregeling
- ▶ Opzet instrumentenmix

Stimuleringsregeling - stand van zaken

- ▶ Conceptregeling vastgesteld (in bestuurlijk overleg werkregio)
- ▶ Bestuurlijke besluitvorming (B&W en raad) per gemeenten loopt nu
- ▶ Uitwerken van uitvoeringsorganisatie loopt
- ▶ Streven is per 1-1-2021 in werking

Waarom stimuleringsregeling als financiële prikkel

- ▶ Het goede verhaal alleen is niet genoeg
- ▶ Stimulans in de individuele afweging
- ▶ Belastingheffing is te ingewikkeld en minder doelgericht
- ▶ Gericht op mensen die zelf initiatief nemen (geen voorlopers, ook geen critici)
- ▶ Laten zien dat (ook) een maatschappelijk doel wordt gediend

Waarom hebben we bepaalde maatregelen gekozen

- ▶ Klimaatadaptatie in de breedte, ook innovatieve toepassingen om neerslag nuttig te gebruiken
- ▶ Maatregelen die passen in de gezamenlijk opgestelde visie ‘Natuurlijk Ontwikkelen’ (gidsprincipes en handelingsperspectieven voor het omgaan met regenwater en gebruikt water)
- ▶ Het gaat om ‘altijd goed’ maatregelen die breed toepasbaar zijn in het gebied.
- ▶ Kosteneffectiviteit is het uitgangspunt
  - ▶ (zie volgende sheet)
- ▶ Van laagdrempelig (regenton) tot meer ingrijpend (maaiveldverlaging in de tuin)
- ▶ Maatwerkmaatregelen buiten de regeling

Ingrediënten kosteneffectiviteit

- ▶ Effectiviteit wateroverlast
  - ▶ Kosten maatregel bepaald (€/m³)
  - ▶ Kosten maatregelen in openbare ruimte bepaald, incl. minder uitgave RWZI (€/m³)
  - ▶ Verhouding tussen private en publiek maatregel bepaald
- ▶ Bijdrage tegen droogte
  - ▶ opvangcapaciteit buffer (mm neerslag=l/m² aangesloten oppervlak)
  - ▶ Uitgangspunt is dat gebufferd water uiteindelijk infiltreert
- ▶ Beperking hergebruik drinkwater
  - ▶ Terugverdientijd maatregel (resultaat = geen reële terugverdientijd)
- ▶ Hitte
  - ▶ Vooral eigen belang, dus geen basis voor maatschappelijke investering

Gehanteerde subsidies

(€/m³ waterberging)

	per stuk	per m ³ waterberging
regenton (>100 liter)	€ 20	€ 200
regenschutting (per segment)	€ 25	€ 227
Infiltratiekrat	€ 50	€ 122
infiltratieveld (per me ³)	€ 100	€ 100
Vergroenen m ² (10 mm berging)	€ 4	€ 400
groen dak m ² (20 mm berging)	€ 20	€ 1.000
groen dak m ² (40 mm berging)	€ 20	€ 500
planten boom	?	?

Gekozen afbakening

- ▶ Stedelijk gebied: daar is het klimaatprobleem het grootst
- ▶ Gebouwen ouder dan 5 jaar: van recentere bouw mag verwacht worden dat met (een aantal) maatregelen rekening is gehouden
- ▶ Noord Veluwe: gebied met dezelfde grondslag
  - ▶ 7 gemeente gezamenlijk en waterschap: dat zijn ook de direct betrokken publieke organisaties
  - ▶ Samen: zorgt voor een efficiënte aanpak en uitvoering en levert een gelijk speelveld in de regio

Uitgangspunten regeling - opzet

- ▶ Eenvoud, laagdrempelig voor aanvrager
- ▶ Logisch loket = gemeente
- ▶ Lage administratieve last, zoveel mogelijk middelen inzetten voor de financiële prikkel
- ▶ Belangrijk dat er een beweging op gang komt, minder belangrijk is de precieze controle (vertrouw op de goede bedoeling van de aanvrager)

Uitvoering regeling

- ▶ Koppelen aan communicatie
  - ▶ grote rol Loket Veluwe Duurzaam
- ▶ Aanvragers goed begeleiden
  - ▶ inhoudelijk advies
  - ▶ Meerdere mogelijkheden vanuit duurzaamheid
- ▶ Intake via website
- ▶ 7 gemeenten werken samen: efficiëntie en bundeling van kennis
- ▶ We gaan het DOEN en na 2 jaar evalueren

Juridische keuzes

- ▶ Aansluiten bij bestaande Algemene subsidieverordening van de gemeenten
- ▶ 1-laagse besluitvorming: subsidieverlening en toekenning in 1 stap, achteraf
- ▶ Begeleiding van de uitvoering door Loket Veluwe Duurzaam, besluitvorming in (gemeentelijk) huis
- ▶ Eenvoud in de voorwaarden
- ▶ Waterschap als medefinancier, gemeenten `bossen' de aanvragen en maken gebruik van een stimuleringsregeling van het waterschap

Instrumentenmix - doel

- ▶ Borgen van een klimaatbestendigheid op particulier terrein
- ▶ Beslissingsondersteunend tool om tot een keuze te komen van de optimale mix van beschikbare instrumenten

Instrumentenmix - stand van zaken

- ▶ Project is opgenomen in het RAP (Regionaal Adaptatie Plan)
- ▶ Werkregio Noord Veluwe heeft (bestuurlijk) besloten dit project te adapteren
- ▶ Plan van Aanpak is in de maak
  - ▶ Uitwerking van stappenplan
  - ▶ Kosten en financiering regelen (klimaattop 4-12-20 als deadline)
  - ▶ Goede afstemming met bouwconvenant
    - ▶ Nieuw- en bestaande bouw
    - ▶ Publiek- en privaatterrein

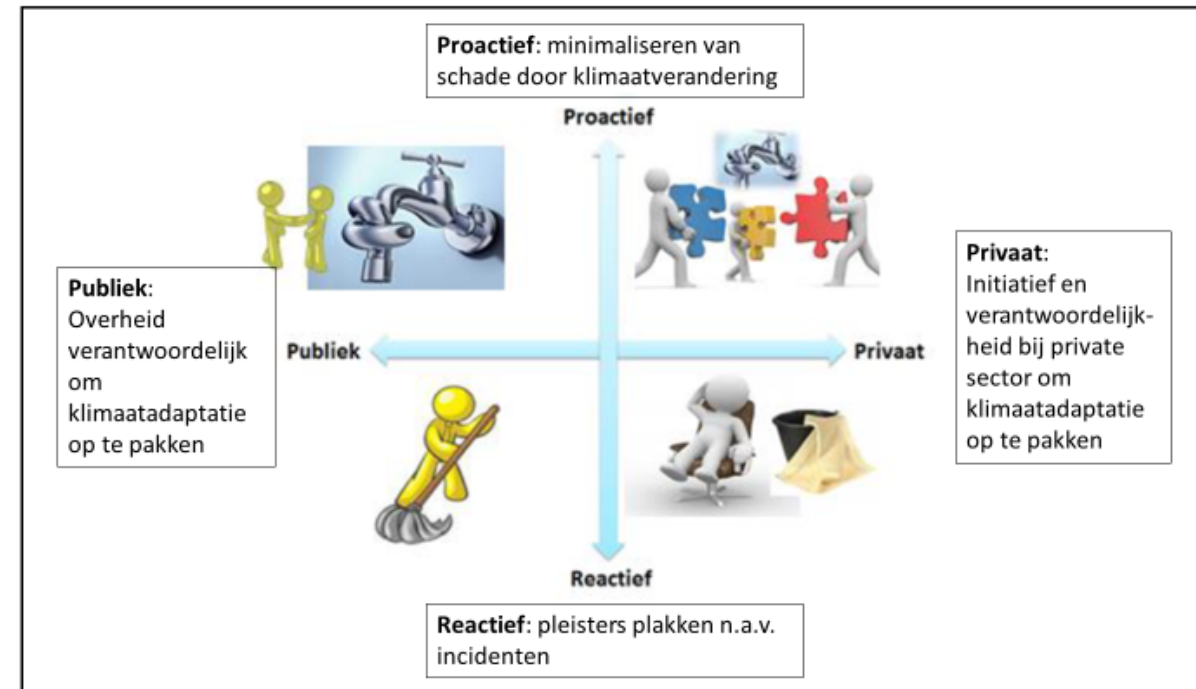
Bouwstenen zijn bekend

- ▶ Communicatie
  - ▶ Loopt nu via Loket Veluwe Duurzaam
- ▶ Financiële prikkels
  - ▶ Stimuleringsregeling (per 1-1-21 in werking)
  - ▶ Aanpassen rioolheffing
  - ▶ Overige mogelijkheden
- ▶ Juridische mogelijkheden
  - ▶ Handreiking decentrale regelgeving
- ▶ Eigen handelen overheden
  - ▶ Inrichting openbare ruimte

Maken van keuzes

- ▶ Urgentie/noodzaak
- ▶ Ambitie
- ▶ Rolopvatting van overheid en daaraan gekoppelde sturingsfilosofie
- ▶ Fysieke mogelijkheden
- ▶ Maatwerk of generiek
- ▶ Wie betaald de rekening?
- ▶ Rol van verzekeraars
- ▶ Fasering

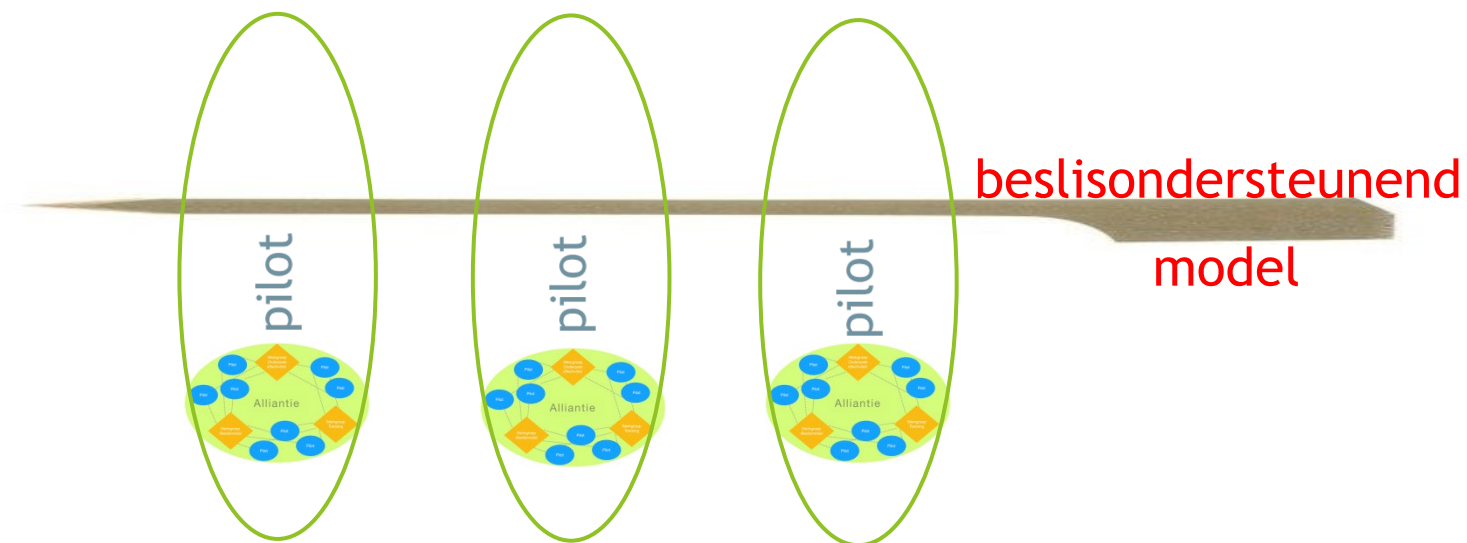
Resultaat

- ▶ Overzicht van mogelijk keuzes
- ▶ Consequenties van keuzes
  - ▶ Effectiviteit - kans op te behalen van doel
  - ▶ Efficiëntie - relatie tussen inspanning (overhead) en te bereiken doel
  - ▶ Kostenverdeling - wie betaald de rekening
- ▶ Mooie visuele vormgeving en ontsluiting via website

Alliantie financiële prikkels

WG beslisondersteuning - concept raamwerk (oktober 2020)

één van de drie satéprikkers door de pilots

Door: Dordrecht, Enschede, Harderwijk/Noord-Veluwe en De Dommel

Beslisondersteuning

(november 2019)

Elementen van de opdracht en beoogde resultaten:

- ▶ klimaatadaptatie binnen het bredere **duurzaamheidsbeleid** / meekoppelkansen
- ▶ de **stakeholders** bij een financiële prikkels, hun beweegredenen, motivatie, en aanknopingspunten.
- ▶ inzicht in diversiteit van **financiële prikkels**
rol van de financiële prikkels ten opzichte van elkaar en binnen de **beleidsmix**
- ▶ inzicht in **financiële consequenties** voor de gemeente, het waterschap en stakeholders
- ▶ uitwerking van een aantal modellen voor financiële prikkels

CONCEPT raamwerk beslisondersteuning financiële prikkels voor klimaatadaptatie,

WG beslisondersteuning, v5 (8 okt 2020)

Argumenten / overwegingen kennen

1) Welke opgave? Waar?
Urgentie + tijdpad?
Scenario's 2030-2050-2100

Adaptatie?
Water lokaal?
Ja Nee

Weth. / raad
Is het politiek haalbaar?
Steeds checken bereidheid om te veranderen

2) Publiek terrein en/of
privaat terrein?
-> kosten / baten / schade
/ **doeleffectiviteit van prikkel**

Weth. / raad
Is het politiek haalbaar?
Steeds checken bereidheid

a. Rekentool
Harderwijk

Publiek

Privaat -> % p-p?

A. Welke fysieke private
maatregelen fin stimuleren?
**Subsidiematrix regenwater
privaat**
Noord-Veluwe

Afkoppelen ja / nee
Ook (meekoppelen)
Water lokaal houden?
Ja Nee

a. Rekentool
Harderwijk

B. Welke mix?
**Werknotitie 'Afweging
klimaatmaatregelen'**
Noord-Veluwe

I. Voorbeeld Son en
Breugel, beleidsmix en
beslisondersteuning en
afwegingen maken

3) Hoe stimuleren?
- Mix
- Beleid
- Financieel

b. Beslismatrix
Noord-Veluwe

C. Welke beleidsmix?
**'Roadmap Instrumenten
mix'**
Noord-Veluwe

Hoeveel % privaat water lokaal houden?

Weth. / raad
Is het politiek haalbaar?
Steeds checken bereidheid

c. Beslisboom
Enschede

D. Gewijzigde rioolheffing,
hoe?
'Beslisboom'
Enschede

10% -> communicatie
20% -> communicatie + subsidie
50% -> communicatie + subsidie + heffing
90% -> communicatie + subsidie + heffing + verplichting

Benut
'leefstijl vinder'
+ communicatie gedrag
advies

[CONCEPT raamwerk beslisondersteuning financiële prikkels voor klimaatadaptatie, v5 (8 okt 2020)]

Beslis stap bij v5	Hulpmiddel(len)	En verder	Resultaat
0. <i>Politiek haalbaar? Per stap!</i>	Argumenten 	Randvoorwaarden: - Lokale lasten blijven gelijk - Iedereen kan meedoen	Besluit go / no go
1. Welke opgave stimuleren en voor welk resultaat (ToC)? ➤ Wat wil je stimuleren? ➤ Scenario's 2030-2050-2100 ➤ Schaalniveau (knelpunt/woboco/wijk/stad) & tijdpad	<u>SDG kompas</u> <u>Omgevingswijzer / roadmap Klimaatrobuuste gebiedsontwikkeling</u>	Duurzaamheids-afwegingen 'Ambitie, belangen, stakeholders betrokken 	Mate van prio per opgave door bestuur / raad = 'opgave-profiel/ ambitie' <i>Politiek check</i>
2. Publiek of privaat oplossen? ➤ Wat is nodig? ➤ Wat is financieel en institutioneel het meest haalbaar en wenselijk? ➤ Schadekosten/Investeringsen en Baten vd scenario's	<u>Klimaatschade-schatter</u> <u>Groene baten planner</u> 'scenario-planner' (Dordrecht?) 	<i>Institutionele afwegingen</i> 'Kosten - baten' Neem publiek ook mee in private aanpak, rafelranden Neem (vermeden) schade-kosten van niks doen ook mee + terugverdientijd	Scenario's met de verwachte schadekosten/ investering en toekomstige schade + voor wie <i>Politiek check</i>
3. Hoe stimuleren ? Welke beleidsmix? ➤ <u>Communicatie</u> ? 'Preek' (overtuigen eerste volgers) ➤ <u>Financieel</u> (welke prikkel)? 'Wortel' (verleiden meerdere volgers) ➤ <u>Wetgeving</u> ? 'Stok' (dwingen achterblijvers)	'Gedragstool'? <u>Borgen adaptatie privaat</u> (Waternet) 	<i>Rechtvaardigheidsargumenten meenemen</i> 	communicatie: 10% (?) subsidie: 20% (?) korting heffing: 50% (?) verplichten: 90% (?) <i>Politiek check</i>

Ingrediënten kosteneffectiviteit

- ▶ Effectiviteit wateroverlast
  - ▶ Kosten maatregel bepaald (€/m³)
  - ▶ Kosten maatregelen in openbare ruimte bepaald, incl. minder uitgave RWZI (€/m³)
  - ▶ Verhouding tussen private en publiek maatregel bepaald
- ▶ Bijdrage tegen droogte
  - ▶ opvangcapaciteit buffer (mm neerslag=l/m² aangesloten oppervlak)
  - ▶ Uitgangspunt is dat gebufferd water uiteindelijk infiltreert
- ▶ Beperking hergebruik drinkwater
  - ▶ Terugverdiëntijd maatregel (resultaat = geen reële terugverdiëntijd)
- ▶ Hitte
  - ▶ Vooral eigen belang, dus geen basis voor maatschappelijke investering

Gehanteerde subsidies

(€/m³ waterberging)

	per stuk	per m ³ waterberging
regenton (>100 liter)	€ 20	€ 200
regenschutting (per segment)	€ 25	€ 227
Infiltratiekrat	€ 50	€ 122
infiltratieveld (per me ³)	€ 100	€ 100
Vergroenen m ² (10 mm berging)	€ 4	€ 400
groen dak m ² (20 mm berging)	€ 20	€ 1.000
groen dak m ² (40 mm berging)	€ 20	€ 500
planten boom	?	?

Bouwstenen zijn bekend

- ▶ Communicatie
  - ▶ Loopt nu via Loket Veluwe Duurzaam
- ▶ Financiële prikkels
  - ▶ Stimuleringsregeling (per 1-1-21 in werking)
  - ▶ Aanpassen rioolheffing
  - ▶ Overige mogelijkheden
- ▶ Jurische mogelijkheden
  - ▶ Handreiking decentrale regelgeving
- ▶ Eigen handelen overheden
  - ▶ Inrichting openbare ruimte

Handreiking decentrale regelgeving klimaatadaptief bouwen en inrichten

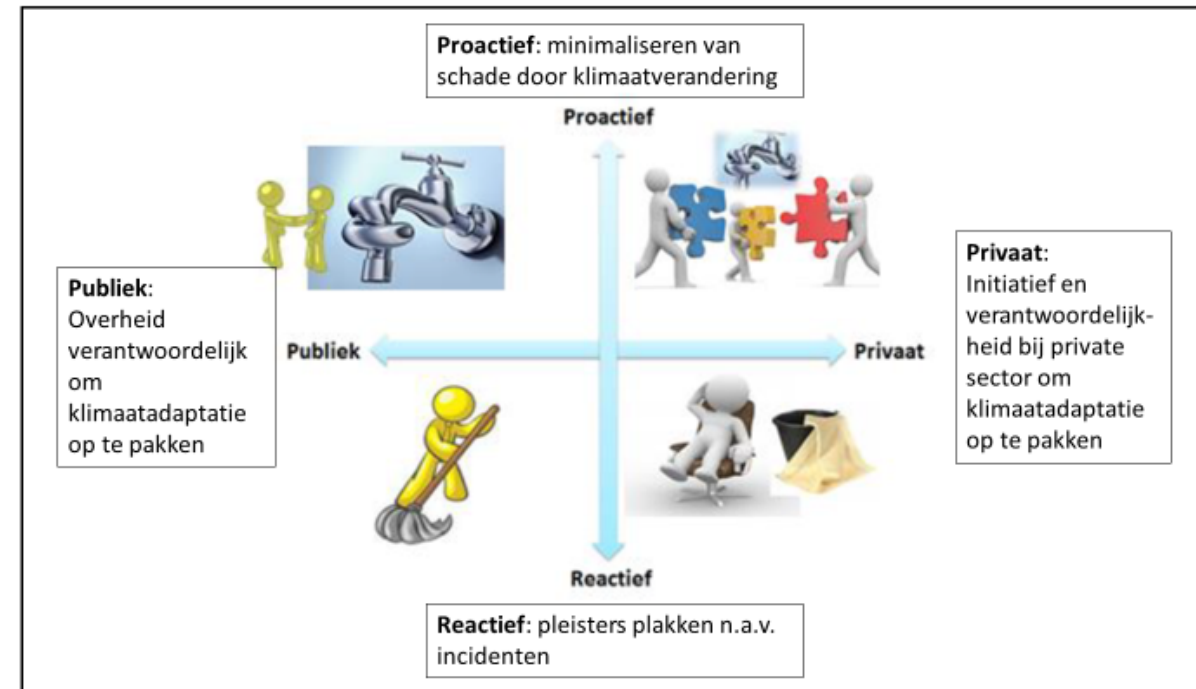
Versie 1.0

Datum 20 april 2020
Status Definitief

Maken van keuzes

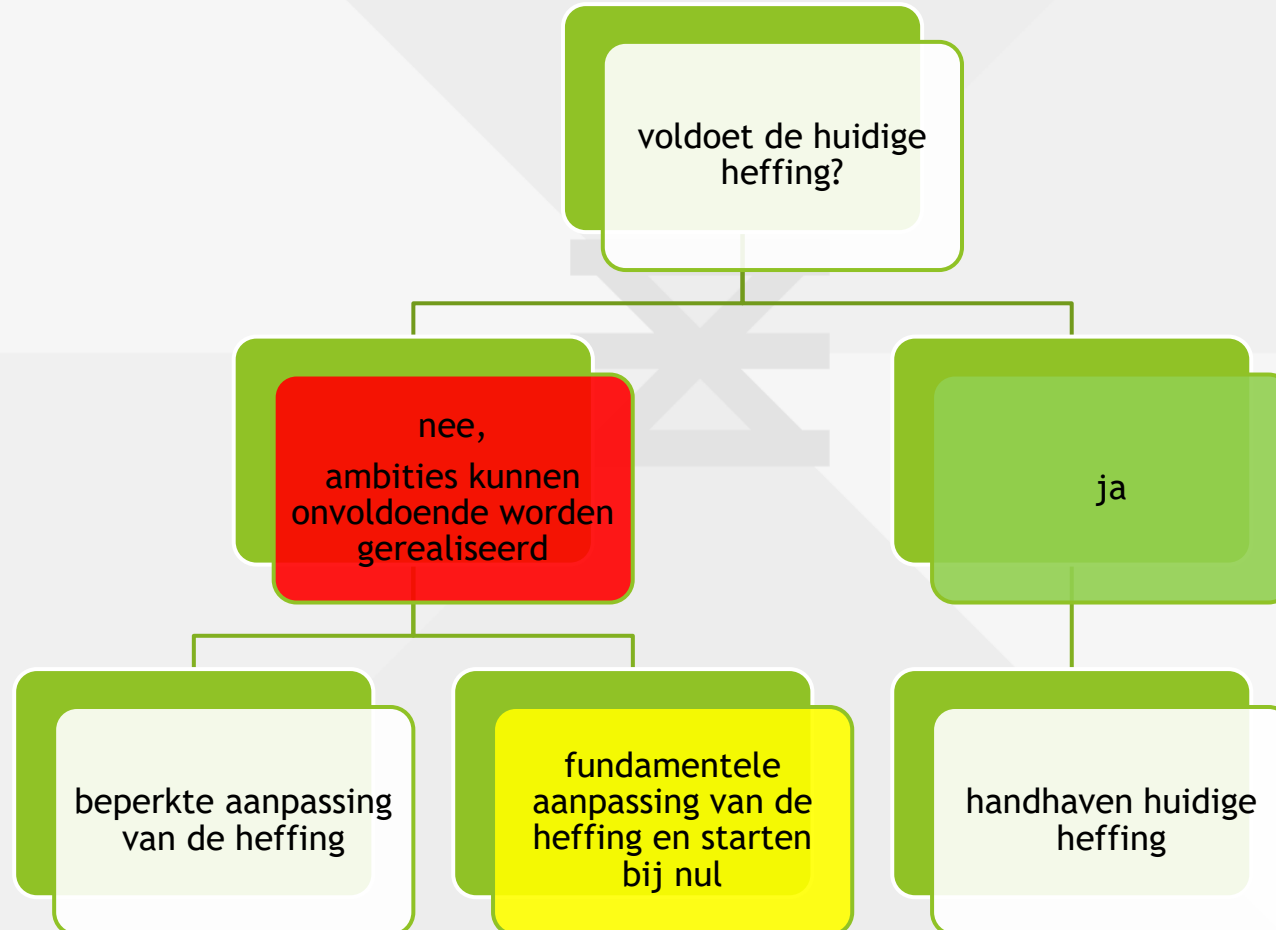
- ▶ Urgentie/noodzaak
- ▶ Ambitie
- ▶ Rolopvatting van overheid en daaraan gekoppelde sturingsfilosofie
- ▶ Fysieke mogelijkheden
- ▶ Maatwerk of generiek
- ▶ Wie betaald de rekening?
- ▶ Rol van verzekeraars
- ▶ Fasering

Resultaat

- ▶ Overzicht van mogelijk keuzes
- ▶ Consequenties van keuzes
  - ▶ Effectiviteit - kans op te behalen van doel
  - ▶ Efficiëntie - relatie tussen inspanning (overheid) en te bereiken doel
  - ▶ Kostenverdeling - wie betaald de rekening
- ▶ Mooie visuele vormgeving en ontsluiting via website

Peilen behoefte aanpassen huidige heffing

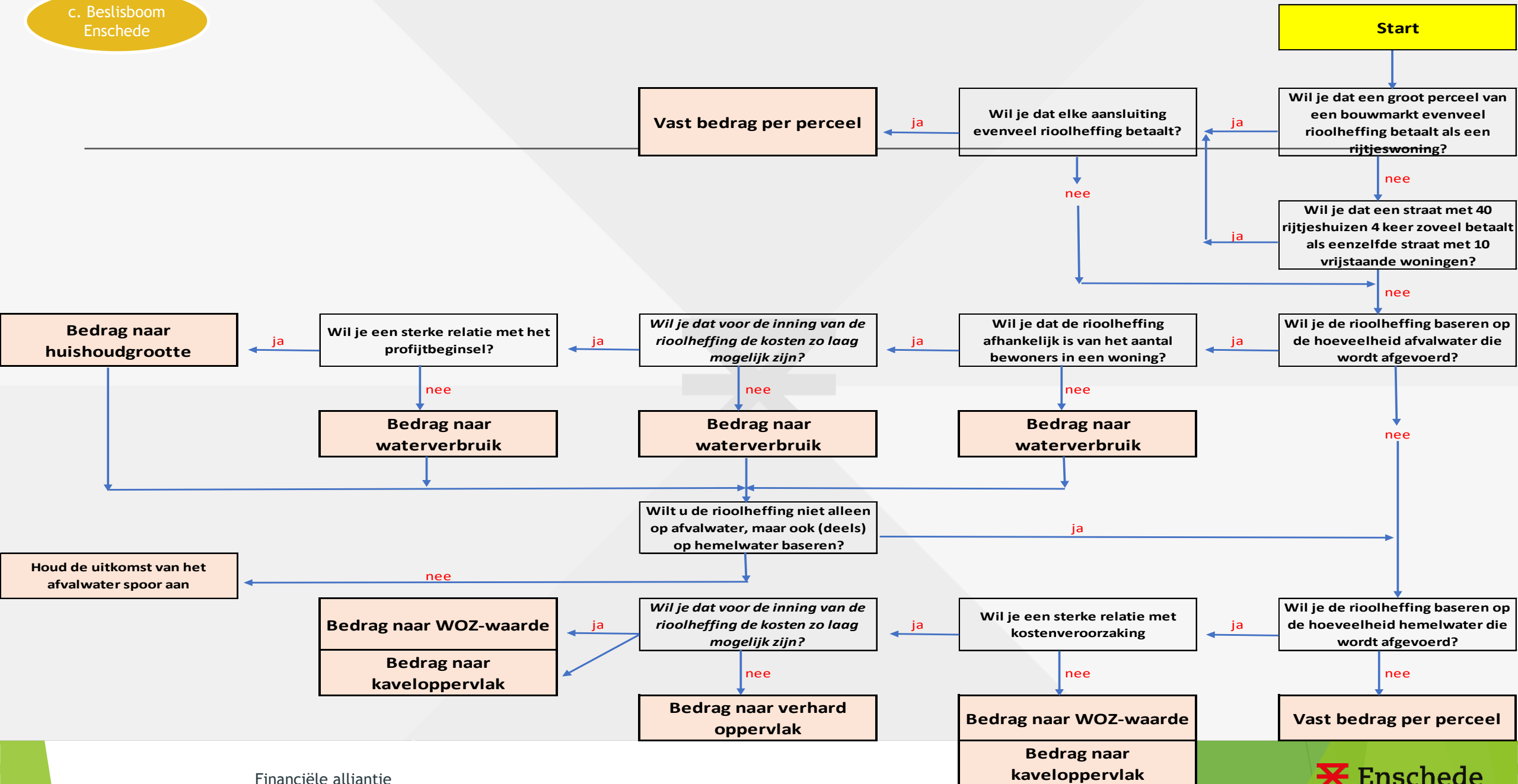

Veel gebruikte Heffingsmaatstaven	Eigenaren deel	Gebruikers deel	Kostenveroorzaking	Profijtbeginsel	Lage perceptie kosten
Vast bedrag per perceel	++	++	--	--	++
Bedrag naar waterverbruik	--	++	+-	+-	+
Bedrag naar huishoudgrootte	--	++	+-	++	++
Bedrag naar verhard oppervlak	++	-	+	+	-
Bedrag naar WOZ- waarde	++	--	+-	+-	++
Bedrag naar kaveloppervlak	++	--	-	-	++

Beslisboom rioolheffing indien wordt overwogen om de rioolheffing aan te passen

c. Beslisboom
Enschede

Instrument voor het borgen van klimaatadaptatie op privaat terrein

d. Verordening
Son en Breugel

Duurzame Rioolheffing

Wat is het instrument?

Perceelgebruikers en/of -eigenaren betalen rioolheffing. Het tariefsysteem (de heffingsmaatstaf x tarief) is bepaald in de verordening rioolheffing van de gemeente. Uit de rioolheffing wordt de inzameling en afvoer van hemelwater en vuil water van percelen gefinancierd.

Praktijkvoorbeeld Son en Breugel op website VNG:

<https://vng.nl/praktijkvoorbeelden/verordening-op-de-heffing-en-de-invordering-van-rioolheffing-2020>

Factsheets Duurzame Rioolheffing:

https://www.rainproof.nl/sites/default/files/factsheets_van_instrumenten.pdf

<https://vng.nl/nieuws/uitwerking-duurzaam-alternatief-rioolheffing>

Hoe wordt klimaatadaptatie meegenomen in instrument?

Met een besluit van de gemeenteraad waarin wordt bepaald op welke manier de rioolheffing wordt geheven, is het mogelijk om een gedeeltelijke vrijstelling te geven voor perceeleigenaren die zijn afgekoppeld van een gemengd rioolstelsel, of die het hemelwater op eigen perceel houden / hergebruiken.

Kernmerken

Toe te passen door	Adaptatie-thema's	Reikwijdte	Grondpositie	Doelgroep	Fase in (bouw)proces	Doel	Duurzaamheid
 Waterschap	 Wateroverlast	 Landelijk	 Publiek	 Burger-eigenaar	 Verkenningfase	 Klimaatbestendig ontwerp & aanleg	 Energie
 Gemeente	 Overstroming	 Waterschap	 Pacht	 Burger-huurder	 Initiatiefase	 Klimaatbestendig houden	 Biodiversiteit
 Vastgoedeigenaren & projectontwikkelaars	 Hitte	 Gemeente	 Privaat	 Bedrijf	 Cartwerpfase		 Circulair
	 Droogte	 Gebied		 Projectontwikkelaar	 Realisatiefase		 Sociaal
		 Wijk		 Bouwbedrijf	 Beheerfase		 Gezondheid
		 Straat		 Woningcorporaties	 Renovatie		
		 Perceel/gebouw		 Investeerder	 Transformatie		
				 Labbouder			

[Beslisondersteuning 3 soorten argumenten wel/niet *afkoppelen*]

Bron: '[Financiële prikkels voor klimaatadaptatie](#)' 2018, en '[Politieke dimensies van transities](#)' Brackel, 2017

Duurzaamheid

- ▶ Klimaatadaptatieopgave
- ▶ Minder drinkwatergebruik bij hergebruik hemelwater
- ▶ Kleinere afvalwaterstroom
- ▶ Meer groen en blauw in bebouwd gebied

Institutioneel

- ▶ Lokale (bodem)situatie bepaalt welke oplossing minste kost: publiek of privaat
- ▶ Verdeling van baten gemeente-waterschap onduidelijk
- ▶ Potentiele winst onvoorspelbaar
- ▶ Sluit aan bij grote veranderingen

Rechtvaardigheid

- ▶ Niet voor iedereen mogelijk
  - ▶ Kan het op hun locatie?
  - ▶ Kunnen betrokkenen investeren?

[Beslisondersteuning

3 soorten argumenten wel/niet *differentiatie belastingen*]

Bron: 'Financiële prikkels voor klimaatadaptatie' 2018, en 'Politieke dimensies van transities' Brackel, 2017

Duurzaamheid

- ▶ + Financiële prikkel om duurzaam gedrag te stimuleren

vs

- ▶ - Fin prikkel is te gering voor gedragsverandering

Institutioneel

- ▶ Meer of minder effectief dan communicatie?
- ▶ Onzekerheid over voldoende rioleringsinkomsten
- ▶ Mogelijk hoge perceptie- en implementatiekosten
- ▶ Toetsbaarheid van verharding en risico van bezwaarprocedures

Rechtvaardigheid

- ▶ Kostenveroorzaker / vervuiler betaalt
- ▶ Kosten van klimaatverandering delen: balans collectieve baten en individuele kosten
- ▶ Solidariteit: niet elke locatie is hetzelfde = niet iedereen gelijk behandelen

Agenda

▶ Overig

- ▶ Planning, looptijd en financiën - **Besluit gevraagd***
  - ▶ Google drive: alleen inzien of ook kunnen bewerken (chat)
  - ▶ Afspraken over deelname Deltacongres en Kennisdag
  - ▶ Volgende bijeenkomst (feb/maart) concept resultaten, afrondend event?
- ▶ Afsluiting (11.30 uur)

Agenda

▶ Voorstel looptijd en financiën - besluit gevraagd

▶ Keuze

- ▶ A. Met de nieuwe pilots de deelname aan de Alliantie minimaal t/m juni 2021 te verlengen. [concept resultaten PILOTS & WG feb 2021, def mei/juni 2021]
- ▶ Bovenstaande definitief besluiten bij partnerbijeenkomst 8 oktober 2020 dan wel of we de Alliantie
- ▶ B. met een heel jaar wordt verlengd in 2021. [concept resultaten aug 2021, def okt/nov 2021]
- ▶ Op basis van besluit verlenging (punt b) in januari 2021 factureren voor heel of half 2021. Mogelijkheid bieden voor afgeronde pilots om per 1 januari 2021 uit te stappen. Iedere pilot bevestigt dit per 1 november 2020.
- ▶ Google Drive: 1. alleen bekijken; 2. ook bewerken.
- ▶ AVG - google: a. behoefte aan delen: j/n; b. akkoord jouw naw erin: j/n